

РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Лисенко Ярослав Олександрович, 1982 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2012 р. Відокремлений структурний підрозділ «Інститут інтелектуальної власності Національного університету «Одеська юридична академія» в м. Києві за спеціальністю «Правознавство», працює адвокатом в адвокатському об'єднанні «Адвокатська сім'я Лисенко», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Університету «КРОК» від 28 листопада 2025 р. за № 124-2 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Скоморовського Віталія Богдановича**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК»

Рецензентів – **Степаненко Наталії В'ячеславівни**, доктора філософії з галузі знань «Право», доцента, доцента кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК»

Корольової Вікторії Вікторівни, кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК»

Офіційних опонентів – **Кучука Андрія Миколайовича**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри права та публічного управління Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Белової Мирослави Володимирівни, доктора

юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

на засідання «29» січня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Лисенку Ярославу Олександровичу** на підставі публічного захисту дисертації «Теоретико-правове дослідження забезпечення державної політики у сфері прав людини» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ.

Науковий керівник – **Француз-Яковець Тетяна Анатоліївна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою. Вона є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати, які відзначаються науковою новизною. Дисертацію присвячено комплексному теоретико-правовому аналізу державної політики у сфері прав людини як цілісного соціально-правового феномену, що охоплює нормативну, інституційну та процедурно-практичну площини реалізації прав і свобод в умовах демократичної правової держави. Отримані результати мають істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше здійснено структурно-функціональний аналіз державної політики у сфері прав людини з урахуванням інституційного, нормативного та процедурного виміру, що дало змогу виокремити її специфіку в умовах трансформаційного розвитку національної правової системи; комплексно, в контексті забезпечення державної політики у сфері прав людини, вивчено діяльність організацій та інституцій, які безпосередньо, щоденно в межах своєї компетенції впроваджують окремі

елементи політики у сфері прав людини, досліджено їх вплив на формування державної політики у сфері прав людини в цілому.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 статей опубліковано у наукових періодичних виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз, а також 4 публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

1. Лисенко Я., Биков О. Вплив державної політики у сфері захисту прав людини на розвиток демократичної держави. *Legal Bulletin*. 2024. № 11. С. 16–22. URL: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-11-A2> (0,78 друк. арк., внесок здобувача 50%).

2. Лисенко Я. Завдання державної політики у сфері прав людини, принципи її розбудови. *Національні інтереси України*. 2025. Т. 7. № 12. С. 636–646. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7\(12\)-636-646](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7(12)-636-646) (0,78 друк. арк.).

3. Лисенко Я. О. Стан державної політики у сфері прав людини в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 24–27. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/2> (0,80 друк. арк.).

4. Лисенко Я. О., Биков О. М. Завдання та роль суду у забезпеченні державної політики у сфері прав людини в Україні. *Legal bulletin*. 2025. № 2

(16). С. 58–64. URL: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2025-16-B6> (0,89 друк. арк., внесок здобувача 50%).

5. Лисенко Я. О. Роль правоохоронних органів у забезпеченні державної політики у сфері прав людини в Україні. *Наука і правоохорона*. 2024. Т. 3-4. № 65-66. С. 22–30. URL: [https://doi.org/10.36486/np.2024.3\(65\).2](https://doi.org/10.36486/np.2024.3(65).2) (0,86 друк. арк.).

6. Лисенко Я. О. Роль ЗМІ у забезпеченні державної політики у сфері прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. Т. 5. № 86. С. 441–446. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.65> (0,77 друк. арк.).

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – **Кучук Андрій Миколайович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та публічного управління Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Аналіз тексту роботи (с. 143, 144, 146, 152, 153) показує, що автор посилається на дані соціологічних досліджень для оцінки рівня довіри до судів, ефективності роботи органів правопорядку, діяльності правозахисних інституцій та медіа. Водночас у вступі роботи зазначено, що власні емпіричні опитування автором не проводилися. Така невідповідність між використанням емпіричних даних і відсутністю власного дослідження потребує під час захисту обґрунтованого пояснення на яких принципах відбиралися соціологічні джерела та як їх результати використовуються для досягнення поставленої у роботі мети.

2. У роботі серед наукових завдань автором визначено необхідність аналізу міжнародного досвіду захисту людських прав на прикладі окремих країн. Ознайомлення із роботою свідчить, що автор аналізує досвід Німеччини, Польщі, Швеції, Канади та інших країн. Водночас здійснений порівняльно-правовий аналіз охоплює надто широку та різномірну сукупність держав без

належного обґрунтування критеріїв їх добору (тип правової системи, модель державної політики, рівень демократичного розвитку, історико-правові особливості тощо). На мій погляд, доцільним видається окреслити підстави відбору зазначених держав.

3. Потребує додаткової аргументації один із заявлених елементів новизни, а саме положення про те, що вперше «здійснено структурно-функціональний аналіз державної політики у сфері прав людини з урахуванням інституційного, нормативного та процедурного виміру, що дало змогу виокремити її специфіку в умовах трансформаційного розвитку національної правової системи». У цьому контексті доцільним видається конкретизувати авторську позицію, щодо того, у чому саме полягає зазначена специфіка.

Офіційний опонент – **Бєлова Мирослава Володимирівна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Висновки до Розділу 1 «Теоретико-правові основи забезпечення державної політики у сфері прав людини» (с. 80-82) загалом логічні й науково обґрунтовані, однак вони здебільшого відтворюють загальні положення теорії прав людини. Доцільним було б чіткіше окреслити, які саме концептуальні положення є базовими для подальшого аналізу механізмів забезпечення державної політики у сфері прав людини.

2. У підрозділі 3.3. дисертації автором здійснено аналіз міжнародного досвіду удосконалення механізмів захисту прав людини та можливостей його імплементації в Україні на прикладі Німеччини, Польщі, Швеції, Норвегії, Данії, Канади, що свідчить про високий рівень опрацювання матеріалу та має безперечну наукову та практичну цінність. Разом із тим, з урахуванням триваючої збройної агресії проти України, дії правового режиму воєнного стану, обмеженості ресурсного забезпечення та наявних інституційних викликів, доцільним видається більш розгорнуте висвітлення питань адаптації

окремих зарубіжних моделей до сучасних українських реалій, зокрема шляхом поглибленого критичного аналізу умов і меж їх практичного застосування.

3. У загальних висновках дисертації зазначено, що на основі проведеного системного аналізу автором класифіковано державну політику у сфері прав людини за такими критеріями: за сферою регулювання, рівнем ухвалення рішень, механізмом реалізації, часовими межами, що загалом можна оцінити як вагомий теоретичний результат. Водночас запропонована класифікація частково перетинається з підходами, закладеними в Національній стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021. У зв'язку з цим, бажано було б чіткіше відмежувати запропоновану авторську класифікацію від стратегічних напрямів зазначеного документа, що дало б змогу підсилити наукову цінність роботи. Це є особливо важливим з огляду на те, що в анотації підкреслюється здатність запропонованої класифікації «не лише систематизувати державну політику у сфері прав людини, а й слугувати інструментом оцінювання її комплексності, узгодженості та адаптивності до сучасних викликів» (с. 3).

Рецензент - **Степаненко Наталія В'ячеславівна**, доктор філософії з галузі знань «Право», доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.3 «Основні принципи та інструменти забезпечення прав людини в державній політиці» визначено систему загальноправових і спеціальних принципів державної політики у сфері прав людини. Водночас окремі інструменти реалізації цих принципів подано переважно в узагальненому вигляді, що зумовлює доцільність їх подальшої конкретизації через призму практики діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

2. Підрозділ 3.2 «Роль громадянського суспільства у моніторингу та вдосконаленні державної політики у сфері прав людини» загалом містить змістовний аналіз ролі громадянського суспільства у забезпеченні державної політики у сфері прав людини. Разом з тим, вважаємо, певної деталізації

потребує аналіз інституційної практики взаємодії громадських організацій з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та інститутом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Доповнення підрозділу узагальненими прикладами практичних результатів реалізації державних програм дозволило б посилити прикладний характер дослідження.

3. У підрозділі 3.3 «Міжнародний досвід удосконалення механізмів захисту прав людини та можливості його імплементації в Україні» обґрунтовано й проаналізовано міжнародний досвід захисту прав людини та визначено перспективні напрями його імплементації в Україні. Водночас окремі положення могли б бути доповнені більш чітким алгоритмом поетапного впровадження зарубіжних моделей з урахуванням інституційних і ресурсних обмежень, пов'язаних з умовами воєнного стану.

Рецензент - **Корольова Вікторія Вікторівна**, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 «Сутність та концептуальні підходи до прав людини як основи державної політики» автор приділив значну увагу аналізу сутності прав людини та різних концептуальних підходів до їх розуміння. Водночас це частково відсунуло на другий план власне авторське бачення прав людини як фундаменту та основи державної політики. Крім того, хоча виклад природно-правової, позитивістської, соціологічної та непозитивістської концепцій побудовано логічно, не завжди простежується підбиття підсумків щодо їхнього значення саме для формування та реалізації державної політики у сфері прав людини. Доцільним є формулювання узагальнюючих висновків після аналізу кожної концепції, що посилить аналітичну цінність підрозділу та чіткіше окреслить авторську позицію.

2. Для вирішення поставлених завдань автор активно використовує дані соціологічних опитувань, аналітичних звітів та статистичні матеріали щодо рівня довіри до судової системи, правоохоронних органів та засобів масової інформації. Водночас власних емпіричних опитувань з цього питання не

проводилось, що дещо знижує переконливість окремих емпіричних узагальнень.

3. Загальні висновки дисертації містять ґрунтовний аналіз теоретико-правових аспектів державної політики у сфері прав людини, демонструють високий рівень опрацювання матеріалу та охоплюють широкий спектр досліджуваних проблем. Водночас частина висновків має описовий характер, що зменшує їх практичну цінність. Зокрема, окремі рекомендації щодо вдосконалення ключових напрямів державної політики у сфері прав людини залишаються декларативними: наведено загальні пропозиції щодо оновлення стратегій, створення нормативно-правової бази та залучення громадянського суспільства, проте не завжди конкретизовано механізми реалізації, етапи впровадження, індикатори ефективності тощо. Це дещо обмежує практичну застосовність висновків і рекомендацій.

Голова ради – **Скоморовський Віталій Богданович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК». Оцінка позитивна без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради;

«Проти» – 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Університету економіки та права «КРОК» присуджує **Лисенку Ярославу Олександровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**
доктор юридичних наук, професор

Віталій СКОМОРОВСЬКИЙ